

Veiledende etiske retningslinjer for bibliotekansatte

Vedtatt i 2007, og revidert i 2023, som et resultat av et samarbeid mellom Norsk Bibliotekforening, Bibliotekarforbundet, Fagforbundet, Forskerforbundets bibliotekforening, Kulturforbundet i Delta, Norsk Tjenestemannslag og Skolebibliotekarforeningen i Norge.

De etiske retningslinjene skal virke bevisstgjørende og samlende i situasjoner hvor en står overfor vanskelige verdivalg og dilemmaer. Retningslinjene gjelder for alle typer av bibliotek og alle grupper av ansatte. Yrkesetiske retningslinjer for bibliotekansatte skal medvirke til å etablere en høy etisk standard for bibliotekansatte. Retningslinjene skal minne erfarne bibliotekansatte om deres yrkesmessige ansvar og presenteres for nytillsatte. Vi forutsetter at arbeidsgivere gir opplæring i relevant lov- og regelverk der dette er aktuelt.

Retningslinjene skal styrke offentlighetens tillit til bibliotekansatte. Hensikten er å gi en etisk ramme, ikke gi konkrete løsninger på spesielle problemer. Alle bibliotek oppmuntres til å ta i bruk retningslinjene i det daglige arbeidet og i virksomhetens langsiktige mål.

1. Bibliotekansatte arbeider for å sikre alle likeverdig tilgang.

Bibliotekansatte skal arbeide for å sikre alle likeverdig tilgang til bibliotekets tjenester, deriblant informasjon, kulturelle ytringer, digitale og analoge kunnskapskilder og kvalitetssikret og oppdatert forskning. Alle skal møtes med respekt uavhengig av kjønn, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, etnisk tilknytning, nasjonalitet, sosial status, livssyn, religion, politisk overbevisning, seksuell orientering, funksjonsnivå og alder.

2. Bibliotekansatte arbeider for best mulige tjenester til alle.

Den enkelte bibliotekansatte har medansvar for at bibliotekets tjenester er tilpasset brukerne av det enkelte bibliotek og de mål som ligger til grunn for bibliotekets virksomhet. Bibliotekansatte skal legge til rette for og bidra til deling av ressurser i biblioteksektoren.

3. Bibliotekansatte er faglig oppdatert og deler kunnskap med kollegaer.

Faglig oppdatering er et ansvar både for arbeidsgiver og arbeidstaker. Den enkelte bibliotekansatte har et medansvar for å tilegne seg informasjon og kunnskap for å holde seg faglig oppdatert innen sitt arbeidsområde.

Et godt samarbeid og kompetansedeling mellom kollegaer, også utover egen arbeidsplass, er viktig for utvikling av kompetanse og tjenester.

4. Bibliotekansatte gjennomfører anskaffelser i tråd med lover og regelverk.

Bibliotekansatte skal velge leverandører av varer og tjenester ut fra hva som er best for biblioteket og for brukeren, sette seg inn i relevant lov- og regelverk og ikke la seg utsette for utilbørlig påvirkning.

Bibliotekansatte skal sikre bibliotekets uavhengighet og vurdere sponsing, gaver og donasjoner nøye.

5. Bibliotekansatte respekterer opphavsretten.

Bibliotekansatte plikter å sette seg inn i relevant lov- og regelverk som gjelder for opphavsrett, både for ansatte og for brukere.

Bibliotekansatte skal samtidig jobbe for tilgang til kunnskap, informasjon og kultur, og legge til rette for åpen og tilgjengelig forskning.

6. Bibliotekansatte opptrer uavhengig.

Bibliotekansatte skal opptre med profesjonell uavhengighet i situasjoner hvor enkeltpersoner, grupper eller organisasjoner, internt eller eksternt, gir uttrykk for synspunkter som kan hindre fri meningsdannelse og ytringsfrihet. Dette kan for eksempel gjelde samlinger, utstillinger, debatter og arrangementer i biblioteket.

7. Bibliotekansatte har ytringsfrihet.

Bibliotekansatte har rett til å ytre seg om biblioteksaker, også om arbeidsplassen, uten at dette skal komme i konflikt med deres lojalitet til arbeidsgiver. Bibliotekansatte har rett til å uttale seg som privatpersoner og utøve sosialt engasjement.

8. Bibliotekansatte bedriver ikke sensur.

Bibliotekansatte skal skille mellom personlig overbevisning og profesjonell yrkesutøvelse. Deler av bibliotekenes tilbud kan bli oppfattet som kontroversielle eller støtende, men så lenge tilbudet ikke er i strid med lovverket skal ikke dette påvirke samlingsutvikling eller formidling.

Bibliotekansatte skal ikke drive selvsensur eller forskjellsbehandle på grunnlag av innhold, sjanger eller medium.

9. Bibliotekansatte har taushetsplikt.

Bibliotekansatte skal sikre at brukerens litteratur- og informasjonsbehov, lån, aktivitet og andre personlige opplysninger behandles konfidensielt.

Opplysninger om brukerne skal ikke bringes videre til andre personer eller institusjoner.

10. Bibliotekansatte jobber for å nå FNs bærekraftsmål.

Bibliotekansatte jobber aktivt med bærekraftsmålene blant annet gjennom å sikre utdanning og forskning, informasjon og kunnskap, livslang læring og tilgang til teknologi, kultur, trygge møteplasser og folkehelse til hele befolkningen.